

แบบสรุปโครงการแผนงานวิจัย

ชื่อแผนงานวิจัย เอกลักษณ์ระดับเซลล์ และโมเลกุลพืชสมุนไพร พืชถิ่นเดียว พืชหายาก และพืชใกล้สูญพันธุ์ของประเทศไทย
(Cellular and molecular identification of medicinal endemic rare and threatened plants of Thailand)

ชื่อนักวิจัย รศ. ดร. พวงผกา สุนทรชัยนาคนาส
ภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
447 ถนนพระรามหก เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400
โทรศัพท์/โทรสาร : 02-201-5232, 089-793-7302 / 02-354-7172
E-mail: puangpaka.ump@mahidol.ac.th

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประจำปี 2556

ประเด็นปัญหาก่อนการวิจัย

มีพืชสมุนไพร พืชถิ่นเดียว พืชหายาก และพืชใกล้สูญพันธุ์ของประเทศไทยจำนวนมากที่ยังไม่เป็นที่รู้จัก และเห็นคุณค่า ภูมิปัญญาชาวบ้านยังไม่มีมีการเผยแพร่จากหมอประจำถิ่นสู่คนรุ่นใหม่ และมีการเก็บพืชจากธรรมชาติอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ประกอบกับภูมิอากาศมีการเปลี่ยนแปลง และมีการทำลายป่าซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรพันธุกรรมพืช ดังนั้น เพื่อไม่ให้พืชบางชนิดสูญพันธุ์ และมีความหลากหลายทางพันธุกรรมลดลง อีกทั้งมีพืชสมุนไพรต่างชนิดที่เรียกชื่อเหมือนกัน แต่มีสรรพคุณแตกต่างกันทำให้มีความสับสนในการนำพืชเหล่านั้นมาใช้ประโยชน์ อาจเกิดผลเสียแก่ผู้บริโภคได้ ซึ่งรัฐบาลในปัจจุบันมีการส่งเสริมให้มีการใช้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรในการรักษาโรค เพื่อทดแทนยาแผนปัจจุบัน เป็นการลดการนำเข้ายาจากต่างประเทศ และเพิ่มรายได้ให้กับท้องถิ่นให้มากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้

การแก้ปัญหาโดยผลการวิจัย

ผลการวิจัย ทำให้ได้ข้อมูลทางพฤกษศาสตร์ พันธุศาสตร์ และภูมิปัญญาชาวบ้าน เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาต่อยอด การตรวจสอบพันธุ์ การปกป้องพันธุ์พืช ตลอดจนปรับปรุงพันธุ์เพื่อเพิ่มผลผลิตให้มีปริมาณพอเพียง ในการใช้ประโยชน์ได้ตามวัตถุประสงค์ และมีมาตรฐานสากล นำไปใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากร ทั้งในและระหว่างประเทศ เช่น พืชถิ่นเดียว และ/หรือ หายากใกล้สูญพันธุ์ ที่มีประโยชน์เป็นสมุนไพร อาหาร และไม้ประดับ ได้แก่ ธนนิย และหญ้านางแดง ควรส่งเสริมให้มีการศึกษาคุณค่าทางอาหาร สารออกฤทธิ์ทางชีวภาพ อีกทั้ง ทรงพุ่ม ดอก และใบของพืชทั้งสองชนิด มีความหนาและสีเขียวมันสวยงามเป็นไม้ประดับได้พร้อม ๆ กัน สนับสนุนให้ปลูกในท้องถิ่นเพื่อบริโภค และสร้างรายได้ ส่วนเทียนนางคาร์ ปุดเดือน และเปราะราศี เป็นพืชสวยงามแปลกตา หายาก และใกล้สูญพันธุ์ควรสนับสนุนให้มีขยายและอนุรักษ์และปรับปรุงพันธุ์เพื่อเป็นพืชเศรษฐกิจต่อไป ไมเช่นนั้นพืชทั้ง 3 ชนิดจะถูกกลืนหายไปจากป่าจนสูญพันธุ์โดยที่ยังไม่ได้ศึกษาข้อมูลและใช้ประโยชน์ นอกจากนั้นยังสร้างจิตสำนึกอนุรักษ์และมีการถ่ายทอดความรู้จากปราชญ์ไปสู่คนรุ่นหลัง ทำให้เห็นประโยชน์ของความหลากหลายทางชีวภาพของพืชไทย และองค์ความรู้ของภูมิปัญญาพื้นบ้าน

รูปภาพประกอบ แผ่นพับรายละเอียดพืช

สรุปโครงการแผนงานวิจัย

มีทรัพยากรพืชเป็นจำนวนมากยังไม่เป็นที่รู้จัก และนำมาใช้ประโยชน์ ภูมิปัญญาชาวบ้านยังไม่มี การเผยแพร่จากหมอยาประจำถิ่นสู่คนรุ่นใหม่ อีกทั้งพบว่ามีพืชสมุนไพรต่างชนิดเรียกชื่อเหมือนกันแต่มี สรรพคุณแตกต่างกัน จึงทำการศึกษาเอกลักษณ์ระดับเซลล์และโมเลกุลพืชถิ่นเดียว พืชหายาก และพืชใกล้ สูญพันธุ์ของประเทศไทย 5 ชนิด ได้แก่ หนนไชย เทียนนางคาร์ หญ้านางแดง ปุดเดือน และเปราะราศี ทำให้ เห็นประโยชน์ของความหลากหลายทางชีวภาพของพืชไทย และองค์ความรู้ของภูมิปัญญาพื้นบ้าน ได้ข้อมูล ทางวิชาการที่จะช่วยแก้ไขปัญาและสนับสนุนการระบุชื่อและการจัดการทรัพยากรพืช เพื่อการอนุรักษ์และ การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน